

Peer Gynt

INSPIRASJONSMATERIALE

I dette heftet finner dere oppgaver til for- og etterarbeid og ideer til samtaler og diskusjoner.

Undervisningsopplegget har mål fra K 06 og kan brukes i flere fag.

Heftet er til inspirasjon, du velger selv fag og tidsbruk. Heftet inneholder også praktisk informasjon og kontaktinformasjon i forbindelse med billettsalg eller andre henvendelser.

Praktisk informasjon

Billetter og priser

Billetter til forestillingen fås kjøpt via teatrets markedsavdeling.

Ta kontakt med Hans – Pål Brekkås på tlf 96511000 eller Hans-Pal@ht.tr.no

Pris: 130,- per elev, og 1 lærer gratis per klasse

For datoer og spilletidspunkt, se vår hjemmeside www.ht.tr.no

Tilgjengelighet

Hålogaland Teater har tilrettelagte plasser for rullestolbrukere, og vi har teleslynger til utlån for hørselshemmede.

Vennligst opplys ved bestilling dersom det er behov for rullstolplass. Teleslynge fås i billettluken på teatret.

Varighet: 180 minutter

Premiere: 12. september

Spilleperiode: 12. september – 12. oktober

Om stykket – Nordnorsk, leken og grensesprengende

– Peer Gynt er en fantastisk historie. Den er ekstremt fantasifull, har lekne karakterer, en fascinerende antihelt som vi heier på og en universell tematikk som griper mange, sier regissør Eline Arbo. Når den tidløse klassikeren settes opp på Scene Vest, flyttes handlingen fra Gudbrandsdalen til Nord-Norge og karakterene snakker nordnorsk. Peer reiser i et leket og fantasifullt, litt trashy og til tider kaotisk univers. Jentefuten Peer er byttet ut med mennesket Peer, spilt av to kvinnelige skuespillere. – Et naturlig valg, mener regissør Eline Arbo som kjenner seg igjen i Peers søken etter sine røtter.

Les også: [Når Peer er en kvinne som bryter alle grenser](#)

Oppi alt dette stiller Peer seg de samme spørsmålene han alltid har stilt; hvem er jeg? Hvem ønsker jeg å være? Hvor hører jeg til?

Musikken er nykomponert av tromsømusikeren Jakob Janssønn

Om regissøren Tromsøværing Eline Arbo flyttet til Amsterdam for å ta regiutdanning og ble uteksaminert i 2016. Etter det har hun blant annet rukket å vinne den gjeve BNG Bank Theaterprijs for unge regissører – Nederlands svar på Heddaprisen. Høsten 2018 fikk hun strålende anmeldelser for et annet Ibsen-stykke, Hærmennene på Helgeland, på Nationaltheatret; «en fest av en forestilling», skrev Aftenpostens anmelder. Eline er kjent for det nordnorske publikum for Gutten som ble et insekt som gikk på Hålogaland Teater i 2018 og 2019. [Les mer om hennes forhold til Peer: - Jeg føler meg som han](#)

Et stykke like fandenivoldsk som Peer– Peer Gynt utfordrer oss, han er fandenivoldsk og irrasjonell. Det skulle egentlig bare mangle at vi ikke setter opp et stykke i hans ånd, og gjør ting som er litt utenom det vanlige, sier regissør Eline Arbo i dette intervjuet.

<https://youtu.be/oe6vOMudiBI>

Produksjon

Regi: Eline Arbo

Dramaturg: Matilde Holdhus

Nordnorsk oversettelse: Ragnar Olsen

Scenografi: Katja Ebbel Frederiksen

Kostymedesign: Christina Lovery

Komponist og musiker: Jakop Filip Janssønn

Lysdesign: Øystein Heitmann

Lyddesign: Jim-Oddvar Hansen

Maskedesign: Leo Thörn

På scenen

Kristine Hartgen

Guri Johnson

Trude Øines

Jørn Fuller-Gee

Julia Bache-Wiig

Jonas Delerud

Mariama Slåttøy

John Sigurd Kristensen

Carl Martin Eggesbø

Kristian Olstad

Thijs van Vuure

Jakop Janssønn

Peer- et kort sammendrag

Peer Gynt og hans mor Åse lever i fattigslige kår. Men Peer er stolt og fortaper seg i skryt og dagdrøm. Til slutt må han rømme bygda. Under flukten møter han en rekke skikkelser, ikke minst Den Grønnkledte, Dovregubbens datter og Solveig, som han er forelsket i. Skuespillet er et oppgjør med nasjonalromantikken, men også en dyptloddende karakterstudie.

Peer Gynt (1867) er selve hovedverket i norsk litteratur. Med humor og alvor stiller Ibsen her det alltid like aktuelle og utfordrende spørsmålet: Hvem er du? Peer Gynt er fremfor alt storslagen diktning. Verket er i norsk kultur blitt en av våre aller viktigste felles referanser. Til tross for hovedpersonens tvilsomme karakter siterer vi ham gjerne og ofte. Som det sies: Om blodet er aldri så tynt, så er vi alle i slekt med Peer Gynt. Når Ibsen stiller spørsmålet om hvem Peer er, gjelder det derfor også deg. Teksten er varsomt modernisert. De mange språklige opplysningene i fotnotene gjør teksten lettere tilgjengelig for vår tids lesere.

Mennesket Peer

Første gangen jeg leste Peer Gynt tenkte jeg: dette handler jo om meg! Jeg har skjønnet at det er mange som føler det samme når de leser Peer Gynt for første gang. Ikke nødvendigvis fordi man er en jentefut og drukkenbolt som lyver til alle, men fordi Peer representerer noe som vi alle kan kjenne oss igjen i: søken etter å finne oss selv.

Peer Gynt er et stykke som utforsker hva det betyr å være seg selv, og vi følger Peer på reisen bort fra hjembygda og ut i den store verden, på leting etter seg selv. Kanskje er det dette som er så gjenkjennelig: søken etter din plass i den store verden. Jo eldre jeg blir merker jeg, akkurat som Peer, at svaret kanskje ikke finnes der ute. For hva er det som definerer oss? Hva er det egentlig å være seg selv? Peer drar ut, men finner ikke sin kjerne. Kanskje fantes svaret der hjemme hele tiden?

I vår versjon er det mennesket Peer som er i fokus. Jeg har valgt å gjøre Peer om til kvinne i denne oppsetningen, ettersom det er viktig for meg å utfordre ideen om at de store eksistensielle rollene på teatret kun er forbeholdt menn. Når Peer blir spilt av en kvinne er det for å understreke Peer som *menneske* og ta noe av fokuset vekk fra at han er mann.

Men hvem er Peer? En dikter og en drømmer - men også et menneske på jakt etter seg selv i en verden hvor grensene mellom fantasi og virkelighet ikke alltid er like tydelig. Vi har latt oss inspirere av det magiske og fantastiske universet som skapes når verden sees gjennom Peers øyne. Peer er drømmeren i oss alle, den som sikter høyt og kaster seg utpå - men som i dette kanskje mister fokuset på de viktigste tingene i livet.

Eline Arbo

Regissør

Handlingsresym : (SPOILERALERT!)

Akt 1:

Peer har v ert på fjellet i flere uker, og har akkurat kommet hjem til en illsint Mor  se. Det er bryllup i bygda. Ingrid, en gammel flamme av Peer, skal gifte seg. I bryllupet er det både gamle kjenninger og en innflytterjente: Solveig. Peer kidnapper bruden og stikker til fjells.

Akt 2:

Etter en het natt vil plutselig ikke Peer ha noe mer med Ingrid   gjøre og etter at de har gått fra hverandre dukker en vakker kvinne opp, hun lokker med en invitasjon til trollenes rike. Dette er dovrekongens datter. Dovregubben vil gjøre Peer om til et troll; Peer protesterer og reddes i siste øyeblikk.

Akt 3:

Peer er bannlyst i bygda etter bruderovet og bygger en hytte oppe i skogen. Solveig forlater hele sin familie og kommer til hytta. I et øyeblikk ser alt lyst ut, men fortiden innhenter Peer da Dovrekongens datter dukker opp med et barn hun påstår er Peers. Nede i bygda har Mor  se mistet alt da Peer ble bannlyst. Når Mor  se d r flykter Peer vekk fra bygda, og Solveig.

-Pause-

Akt 4:

I Marokko. Noen år har gått, og Peer har slått seg opp på handel i utlandet. Nyrik og overmodig styrer Peer inn i ulike roller – både i forretningslivet, men og som profet og forsker - i et forsøk på   finne sitt sanne kall. Peer drømmer om   bli keiser over hele verden. Drømmen ser ut til   gå i oppfyllelse, f r Peer innser at keiserdømmet som blir tilbudt er en d rekiste (galehus).

Akt 5:

Peer har blitt gammel og returnerer tilbake til Norge; bygda er nedbrutt og forfallen. Peer blir konfrontert med gamle minner og m ter tilslutt Knappest peren, som skal støpe Peer om til noe nytt. Det er dette som skjer med de som aldri har funnet sin kjerne. Peer kjemper imot for   bevise at han har v ert seg selv hele livet. Gjennom møter med den gamle Dovregubben, Den Magre og tilslutt Solveig, innser Peer mer og mer hvordan livet ble og hvilke valg som førte til det.

Før forestillingen

For at elevene skal få best mulig utbytte av teaterbesøket anbefaler vi at dere har lest innledninga og arbeidet med Ibsen, og at elevene kjenner til verket. Det er også viktig at elevene har litt kjennskap om innhold og tematikk i stykket.

Samtale om innhold og tema

Bruk internett og finn informasjon. Samtal og del med hverandre

- Henrik Ibsen har skrevet stykket om Peer Gynt. Hva vet du om Ibsen?
  - Hvilken litterær epoke skrev han i?
  - Hvilke kjente verk har han skrevet?
- Peer Gynt er et klassisk verk.
  - Hva kjennetegner klassisk litteratur?
  - Hva er et universelt tema?
- Bli kjent med Peer Gynt
  - Les sammendrag og anmeldelser.
  - Skriv stikkord om tema og personen Peer

Teaterforestillingen handler mest av alt om Peer og hans søken i livet. Han stiller seg eksistensielle spørsmål som angår oss alle, også i dag. Vi kan som menneske lett kjenne oss igjen i Peer og man kan si at det er en Peer i oss alle. Peers tanker og handlinger omhandler spørsmål rundt hans identitet.

Hvem er jeg? Hvem vil jeg være? Hvor hører jeg til? Hvordan kan jeg utnytte livet mitt best mulig?

Slike spørsmål er vanskelig å finne gode svar på. Sitt sammen i grupper/plenum og diskuter følgende.

- Hva definerer "jeget"?
- Hvordan kan vi påvirke den vi ønsker å være?
- Hva avgjør muligheter og begrensninger i livet?
- Hvordan påvirkes vi av arv og miljø?

Oppdrag på forestillingen

Peer Gynt omtales som hovedverket til Henrik Ibsen. Diktningen er fantasifullt med rare, gale og lystige innspill. Det er høyt tempo, og verket bærer preg av Peers ideer, innfall, fantasier, drømmer, skøyerstreker og løgner. Tematikken er skrevet med humor, men også i dypeste alvor:

- Legg merke til bruken av virkemidler som brukes i forestillingen (stemning, lyd/lys, form, scenografi og kostyme, språk)
- Legg merke til Peers personlige egenskaper (Hvem er han?)
- Hva er den alvorlige undertonen i stykket?

Etter forestillingen

Etter forestillingen kan klassen jobbe med en eller flere av disse oppgavene for å oppsummere og bearbeide teateropplevelsen. Her vil du finne varierte oppgaver som treffer mål fra flere trinn. Oppgavene innbyr til refleksjon, diskusjon, tekstsaking og kreativitet.

Samtale om personer og innhold

- Hvilket inntrykk sitter du igjen med etter teaterstykket? Nevn en eller to ting du husker spesielt godt.
- Beskriv virkemidlene som brukes for å få fram form og estetikk, handling og tema?
- Hvem er Peer? Lag en oversikt over hans egenskaper på godt og vondt?
- På hvilken måte bidrar teaterforestilling til å formidle de eksistensielle og universelle spørsmålene?

Refleksjonsoppgave

- Peer er en mann som trikser og sjarmerer folk, men flykter unna sine plikter i livet. Hvilke konsekvenser får valgene hans? Tar han gode moralske veivalg?
- Trollene i forestillingen er symbol på egoisten i oss. "Å være seg selv nok" kan bety noe slikt som å være egoist, altfor selvopptatt, ikke ta hensyn til andre. "Å være seg selv" er det motsatte, altså å leve i et ansvarsfullt, emosjonelt og forpliktende forhold til andre mennesker.

Hva er forskjellen på å være seg selv i grunnen, og det å være seg selv nok? Snakk sammen om viktigheten av å være seg selv, og hvor går grensen mellom disse to måtene å være seg selv på.

Peer Gynt ble skrevet i 1867. Hva er det som gjør at verket også er så aktuelt i dagens samfunn?

- Hva tenker dere om at regissøren har valgt at Peer spilles av en kvinne?
- Stykket har en alvorlig undertone. Hva la dere merke til?

Teater- til ettertanke

De aller fleste blir sittende igjen med spørsmål som de ikke får svar på etter å ha lest *Peer Gynt*, men det er kanskje ikke det verste som kan skje. Det kan jo bety at dramaet har satt i gang noen tanker i oss, og at vi er i ferd med å se og forstå ting på nye måter som det kan ta tid å finne ut av. Slik er det ofte med stor litteratur.

Hvilke spørsmål sitter du igjen med?

Elevene sitter i grupper på fire, hvor de først jobber individuelt i 3-4 minutter. Elevene deler så tankene sine med hverandre og blir enig om hvilke tanker og spørsmål de vil dele med resten av klassen.

Ord og uttrykk fra Peer Gynt

Språket i klassikeren Peer Gynt er så kjent at noen ord og formuleringer er gått inn i det norske språket og den norske tenkemåten, for eksempel:

“Peer, du lyver”, “Gå utenom, sa Bøygen”, “På ridestellet skal storfolk kjønnnes”, “Å være seg selv”, “Å være seg selv – nok”, “Å komme i støpeskjeen”, “Ja, tenke det, ønske det, ville det med; - men gjøre det!”, “Hvor utgangspunktet er galest, blir titt resultatet originalest”, “Om jeg hamrer eller hamres, like fullt så skal der jamres”.

Hva ligger i disse uttrykkene? Velg tre eksempler og skriv din egen forklaring.

Tablåer – foto av stillbilder

Elevene skal i grupper velge ut de viktigste scenene og visualisere dem i fem ulike tablåer.

Læreren klapper etter hvert bilde/tablå, slik at et nytt bilde/tablå vises. En elev tar bilde av de fem tablåene, heng dem så opp i klasserommet i kronologisk rekkefølge.

Troll - Menneske

Dovregubben er ikke bare en grotesk og marerittaktig figur, han er også en slags filosof, idet han definerer forskjellen mellom det å være menneske og det å være troll. Snakk sammen om gode og dårlige måter å leve livet på. Kom med eksempler. Lag et to-koloneskjema hvor dere noterer dette ned.

Skriveoppgaver

Teateranmeldelse – skriv en teateranmeldelse fra teaterstykket.

Inspirasjon: <https://foreningenles.no/ungdom/ungdomsskole/uprisen9/hvordan-skrive-en-anmeldelse>

Teaterkritikk – skriv en teaterkritikk fra teaterstykket

Inspirasjon: <http://scenefolk.no/nb/artikler/2016/09/hvordan-skrive-teaterkritikk>

Dikteren Peer

I forestillingen blir vi kjent med dikteren og løgneren Peer og alle hans sprell og påfunn. Forestillingen er kreativ og leken. Peer gjør de enhver forfatter gjør, han dikter, fantaserer og fabulerer og gjennom diktingen og løgnene gjør han virkeligheten større, vakrere og mer magisk.

Skriv et fantasifullt dikt hvor du lar ordene flyte litt fritt. Tenk at du skal "male" virkeligheten magisk og fasinerende. Velg selv stilen og vinklingen på diktet.

Reflekterende tekst

Noen tekster regnes som klassiske tekster og er like aktuelle mange, mange år etter at de ble skrevet. Hva er det som gjør at en tekst er, eller blir en klassiker. Skriv en reflekterende tekst hvor du får med dine tanker, eksempler på noen klassiske tekster du kjenner til og også hvorfor du tenker at Peer Gynt er en klassiker.

Kreativ tekst

I fortellingen om Peer kan vi alle kjenne oss litt igjen i hans søken ut i verden og eksistensielle spørsmål.

Skriv en kreativ og ærlig tekst om din «utgave» av Peer. Teksten skal skrives i jeg-person.

Her hører jeg til

Skriv en novelle om en person som søker etter å finne seg selv og meningen med livet.

Bruk overskriften " Her hører jeg til"

Biodikt

Lag et Biodikt om Peer Gynt. Framfør diktene i klassen, og legg merke til om dere har samme oppfatning av hvem Peer er.

Følg kriteriene i skriveramma under. Dersom du ikke vet f.eks. alder eller hva han savner skriver du inn hva DU tror han savner, eller hvor gammel DU tror han er.

- Kjønn...
- Alder....
- Tre karaktertrekk
- Setter pris på...
- Pleier å ...
- Savner...
- Ønsker...
- Er glad for...
- Er redd for...
- Trenger...
- Vil gjerne...

Mitt drømmested

Du skal bygge opp et bilde som representerer ditt drømmested ved hjelp av programmet Pixlr. I bildet skal du plassere deg selv ut i verden. Det skal komme tydelig fram at dette er ditt drømmested med deg på en naturlig plassering. Lek med mulighetene. Farger, komposisjon, filter, perspektiv mm. Bruk fantasien og drøm deg bort. But first Let's all take a #selfie!

